
Historia

Pierwsze zapisy o szpitalnictwie w Iłży pochodzą z XV wieku.

W 1448 r. biskup krakowski Zbigniew Oleśnicki ufundował szpital przy kościele Św. Ducha.

Szpital ten był w zasadzie przytułkiem dla starców i kalek. W dwóch izbach znajdowało schronienie do 12 osób obojga płci. Szpital był dobrze uposażony przez nadania biskupie i zapisy bogatych mieszczan. Zarządzany był przez proboszcza kontrolowanego przez dwóch przedstawicieli rady miejskiej. „Pensjonariusze”, bo tak nazywano ówczesnych pacjentów

tego szpitala żyli skromnie, otrzymywali wręcz głodowe wyżywienie, pełnili funkcje pomocnicze w kościołach, za co otrzymywali wynagrodzenie. Nie wolno im było żebrąć.

Żebractwo, inne stałe źródła utrzymania, a także wykroczenia natury religijnej (np.: nie przystąpienie do spowiedzi przez 3 dni) powodowały wydalenie z przytułku.

W miejscu gdzie był wybudowany szpital obecnie znajduje się Muzeum Regionalne w Iłży, a z pierwszego budynku szpitala pozostała jedynie część kominowa.

Z XVI wieku pochodzi też zapis o pierwszym w Iłży wykształconym medyku.

Zgodnie z nadanym przywilejem biskupa Krasieńskiego na wybudowanie łaźni rada miasta miała obowiązek utrzymywać lekarza.

W XIX wieku fundacja Świętoduska zarządzała kościołem, szpitalem, elementarną szkołą żeńską oraz ziemią uprawną, łąkami i parcelami. W skład zarządu Fundacji wchodził

---

burmistrz, a później wójt, pisarz i trzech członków z wyboru. Zarząd płacił za opał i światło, wypłacał miesięczne pensje, gratyfikacje świąteczne, wydawał odzież i obuwie.

Wszyscy pensjonariusze otrzymywali jednakowe płaszcze z szarego sukna.

W połowie tego stulecia Hża miała opłacaną przez radę miejską akuszerkę, a od 1867r. lekarza powiatowego. W latach wybuchu epidemii organizowano prowizoryczne szpitale w opustoszałym browarze przy ul. Błazińskiej i w organistówce przy Końskim Targu.

W XIX wieku, w czasie okupacji austriackiej powstał inny szpital w Hży - szpital wojskowy, który zlokalizowano na zamku iłżeckim.

Natomiast rannych powstańców w okresie powstania styczniowego 1863-64 leczono w zakonspirowanym szpitalu polowym, dla którego pomoc materialną wśród mieszkańców Hży organizowała Jadwiga Prendowska - łączniczka Mariana Langiewicza.

Kolejne informacje na temat Fundacji Św. Ducha pochodzą z końca XIX wieku, kiedy to ks. Choroszyński przekazał ziemię tzw. :”świętoduską” na fundusz budowy szpitala. Trzy tysiące rubli przekazał na budowę szpitala wielki społecznik, inicjator tego przedsięwzięcia, sędzia Karol Gartner. Inwestycję tę zlokalizowano na wzgórzu Św. Leonarda, naprzeciw cmentarza. Budowę najmniejszego w guberni radomskiej, 15 łóżkowego szpitala rozpoczęto w 1900r. Pierwszych pacjentów szpital przyjął dwa lata później. Lekarz Powiatowy dr Feliks Zbrożek otrzymał nominację na pierwszego dyrektora szpitala.

Po przejściu frontu w 1915r. w Hży szerzyła się epidemia tyfusu zwalczana przez jedyne wówczas lekarza Zygmunta Węglińskiego. Specjalne ekipy sanitarne na czele z akuszerką Lucyną Falińską prowadziły szczepienia profilaktyczne. Mimo to ludność Hży została zdziesiątkowana.

W okresie po I wojnie światowej olbrzymi wkład w odbudowę i modernizację szpitala włożył dr Wiktor Bijasiewicz, który dzięki przychylności i pomocy władz powiatowych w 1924r. oddał do użytku nowoczesny jak na tamte czasy obiekt, posiadający kilka sal chorych, salę operacyjną, aptekę, biuro, na poddaszu kapliczkę i mieszkanie dla siostr zakonnych. Zatrudniono drugiego lekarza - chirurga. Szpital przeznaczony był nie tylko dla mieszkańców Hży, ale również dla ludności zamieszkującej wsie aż do Wisły, czyli okolice Lipska i Solca.

W 1928 r. rozpoczęto budowę drugiego piętrowego pawilonu, który został oddany do użytku dopiero po II wojnie światowej.

W czasie okupacji hitlerowskiej zmarł w Warszawie dr Bijasiewicz, lecz szczątki jego zostały złożone zgodnie z jego życzeniem na cmentarzu w Hży, naprzeciw szpitala.

Po wojnie dyrektorem szpitala został jedyny w szpitalu lekarz dr Adam Kwiatkowski. Wykończono drugi budynek i modernizowano stary, dzięki czemu utworzono oddział dziecięcy. W 1951r. zorganizowaną pierwszą w Hży poradnię dentystyczną, którą prowadził lekarz dentysta Wiesław Zwoliński, późniejszy dyrektor Przychodni Rejonowej i ZOZ-u Hża.

W 1953r. w prywatnym budynku przy ul. Radomskiej utworzono ośrodek zdrowia - pierwszą na tym terenie placówkę leczenia otwartego, a w suterenie szpitala poradnię chirurgiczną i ginekologiczną. W 1956r. miasto otrzymało podstację pogotowia ratunkowego, której środkiem transportu była ...furmanka!

W latach 1956-60 dla poprawy warunków w szpitalu przeprowadzono remont i modernizację, w wyniku czego do piętrowego budynku B przeniesiono oddziały chirurgiczny i położniczy z salami operacyjnymi. W „starym” budynku A pozostał oddział Internistyczny i dziecięcy. Zmieniał się personel szpitala, zmieniali się dyrektorzy. Tak szpital funkcjonował do roku 1973. Wtedy to doszło do integracji leczenia zamkniętego z otwartym, powstał Zakład Opieki Zdrowotnej, czyli ZOZ. Dyrektorem tej placówki mianowano dr Wiesława Zwolińskiego. W 1975r. do ZOZ-u Hża przyłączono Dział Terenowy i ośrodki zdrowia w Lipsku. Mała ilość łóżek szpitalnych spowodowała konieczność budowy tzw. „łącznika”, który stał się głównym, pięciokondygnacyjnym budynkiem szpitalnym. Został on oddany do eksploatacji 19 lipca 1982r. w nim obecnie mieszczą się działy: chirurgiczny ogólny, wewnętrzny, ginekologiczno- położniczy z opieką nad noworodkiem, anestezjologii i intensywnej terapii, blok operacyjny, izba przyjęć, pracownia RTG, USG, endoskopowa, apteka, laboratorium analityczne z bankiem krwi, poradnie specjalistyczne: chirurgii ogólnej, chirurgii urazowo-ortopedycznej, diabetologiczna, endokrynologiczna, kardiologiczna W budynku B po kolejnym remoncie umieszczono oddział dziecięcy, laboratorium analityczne i aptekę, w budynku A pracownię RTG. Kolejny okres intensywnego rozwoju to już lata 90-te. Powstały wtedy w szpitalu kolejne pracownie: ultrasonograficzna i endoskopowa. Obecnie Pracownia RTG znajduje się w łączniku, natomiast w budynku A pomieszczenia po RTG i Kuchni wyremontowano i utworzono Zakład Opiekuńczo- Leczniczy wyposażony w 40 łóżek.

Dzięki inicjatywie kilku lekarzy i społecznemu poparciu udało się w roku 1993 zakupić jeden z

---

pierwszych w kraju laparoskop operacyjny.

W 1996r. doszło do rozdzielenia lecznictwa otwartego i zamkniętego. Powstał wtedy Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Szpital Rejonowy w Iłży, zarządzany przez dr Jana Pedowskiego. Stworzyło to możliwość racjonalnego gospodarowania i zarządzania szpitalem. Zakupiono wtedy dla szpitala pierwszy w dawnym województwie radomskim videoduodenoskop i kruroskop, w tym roku przeprowadzono również kapitalny remont pralni.

Od 1 stycznia 1999r. po zmianach administracyjnych szpital uzyskał status szpitala powiatowego. Następowala modernizacja szpitala, w latach 2000 -2001 przeprowadzono prace inwestycyjno modernizacyjne I i II piętra łącznika. Na I piętrze przygotowywano pomieszczenia na funkcjonowanie Oddziału Anestezjologii i Intensywnej Terapii oraz Zakładu Opiekuńczo- Leczniczego, natomiast na II piętrze na funkcjonowanie Oddziału Ginekologiczno-Położniczego z opieką nad noworodkiem. Wykonano na Oddziale Dziecięcym kuchnię mleczną a w miejscu dotychczasowej kuchni mlecznej utworzono Aptekę Szpitalną.

W 2002 roku Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Szpital Rejonowy w Iłży przekształcono w Samodzielny Publiczny Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej - Szpital Rejonowy w Iłży. Między innymi w składzie Zespołu Zakładów pojawił się nowoutworzony Zakład Opiekuńczo Leczniczy wyposażony w 22 łóżka w którym 2009 roku zwiększono liczbę łóżek do 40. Wówczas nastąpiła zmiana lokalizacji Zakładu Opiekuńczo-Leczniczego, z I piętra budynku- łącznika (Budynek C) przeniesiono do wyremontowanych pomieszczeń po pracowni RTG i Kuchni Szpitalnej. Natomiast pracownię RTG zlokalizowano w zmodernizowanych pomieszczeniach w części podpiwniczenia budynku C.

Poszerzano działalność Szpitala. W roku 2003 włączono w struktury Szpitala Rejonowego w Iłży Przychodnie Specjalistyczne, Pracownię Rehabilitacji Leczniczej oraz Oddział Pomocy Doraźnej z zespołem wyjazdowym „R” i „W”, Bank Krwi, oraz ponad 50% powierzchni budynku przy ul. Bodzentyńskiej, w którym obecnie mieści się Dyrekcja wraz z częścią administracji, Zakład Rehabilitacji Leczniczej, oraz część poradni specjalistycznych.

W tym samym roku dokonano przekształcenia Oddziału Pomocy Doraźnej w Zakład Opieki Zdrowotnej - Pogotowie Ratunkowe i utworzono Pracownię USG. W listopadzie 2003 roku w Zakładzie Opieki Zdrowotnej Przychodnie Specjalistyczne rozpoczęły działalność kolejne poradnie:

---

alergologiczna i endokrynologiczna.

W latach 2004-2005 dokonano modernizacji Oddziału Wewnętrznego oraz wyremontowano pomieszczenia Pracowni Rehabilitacyjnej.

Wiosną 2006 roku w strukturach Szpitala:

- utworzono nową jednostkę Zakład Podstawowej Opieki Zdrowotnej w ramach której funkcjonowały do roku 2011: ambulatoryjna i wyjazdowa opieka lekarska, ambulatoryjna i wyjazdowa opieka pielęgniarska;
- przekształcono Pracownię Rehabilitacji Leczniczej w Zakład Rehabilitacji Ogólnoustrojowej.

ZRO zapewnia szeroki zakres wykonywanych zabiegów. Wychodząc naprzeciw postępom techniki w 2012 roku został zakupiony nowy sprzęt, który poszerzył zakres wykonywanych zabiegów fizjoterapeutycznych.

Poszerzając działalność w zakresie specjalistki w 2012 roku utworzono Poradnię Psychologiczną dla Dzieci i Młodzieży oraz Gabinety Diagnostyczno -Zabiegowe.

Szpitałem kierowali niżej wymienieni dyrektorzy:

- Jan Pedowski VIII 1996 - XI 1998,
- Grzegorz Kowalczyk XI 1998 -IV 1999,
- Jan Pedowski IV 1999- III 2003
- Tomasz Kaszewski III 2003 - IV 2005,
- Jacek Brzeziński IV 2005 - IX 2005,
- Mirosław Popiołek 01.X-14.10.2005 r.,
- Zbigniew Deja X 2005 - IV.2017

Szpital w kolejnych latach przekształcał się zmieniając nazwy:

- Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Szpital Rejonowy w Iłży (1996-2002)
- Samodzielny Publiczny Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej -Szpital Rejonowy w Iłży (2002-2005),
- Samodzielny Publiczny Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej -Szpital w Iłży (2005-nadal)